

Zorgen voor Bomhoff

Auteur(s):

Timmermans, W.
Redactie ESB

Verschenen in:

ESB, 87e jaargang, nr. 4370, pagina 545, 26 juli 2002

Rubriek:

Van de redactie

Trefwoord(en):

"Tweehonderd jaar geleden waren de regenten ontstemd over alle woede over te hoge belastingen bij te weinig service aan de burgers. Misschien oordelen historici later dat 2002 ook zo'n voorbeeld was van gezonde kritiek op het Nederlandse regentendom. En dan ben ik trots op een voetnoot in het verhaal van Pim's mighty force", aldus Eduard Bomhoff die in nrc Handelsblad zijn keuze om het ministerschap van Volksgezondheid te bekleden nader toelicht¹. Hoe denkt de nieuwe lpf-minister en vice-premier de problemen in de zorg te gaan oplossen?

Ruim een jaar geleden zette Bomhoff in esb zijn visie uiteen over uitgaven in de collectieve sector². In dit artikel pleitte Bomhoff voor een meer bedrijfskundige organisatie van de overheid, waarbij de nadruk op de uitgaven dient te liggen in plaats van te sturen via het tekort (Zalmnorm). In de gezondheidszorg betekent dit concreet dat om de burgers betrouwbaar te bedienen, een open einderegeling ('profit center') is vereist³.

Zoals bekend, was Fortuyn voorstander van 'eerst orde op zaken, daarna pas geld'. Bomhoff wil graag minimaal tien miljard euro erbij voor de zorg. In het nieuwe regeerakkoord wordt echter maximaal 1,23 miljard euro extra uitgetrokken voor de zorg. Hoeveel geld het kabinet echter uitrekt voor de zorg, het zal te weinig blijken te zijn, omdat de vraag het aanbod zal volgen. Verdwijnt het belastinggeld onder Bomhoff in een bodemloze put? Bomhoff onderkent het probleem, wanneer hij schrijft: "In zorg kan de vraag meer toenemen dan sociaal gewenst wanneer de kosten niet direct worden gedragen door de patiënten en tegelijkertijd de overheid ophoudt de vraag te rantsoeneren". Vervolgens bepleit hij dan ook eigen bijdragen, cofinanciering door patiënten van sommige behandelingen en uitsluitingen in de verzekering als mogelijke mechanismen om de totale vraag te sturen.

Een strenge macronorm voor openbare financiën wordt door Bomhoff het liefst opzij gezet ten gunste van prestatiebegrotingen die de plaats moeten innemen van de huidige uitgavenplafonds. Zalm mag voldaan zijn dat Bomhoff het ministerschap van Volksgezondheid bekleedt en niet dat van Financiën.

Wegens de verslechterde economische situatie en de afspraak van het nieuwe kabinet om in 2003 geen begrotingstekort te laten ontstaan, is er weinig ruimte voor investeringen in zorg, onderwijs, en veiligheid⁴. De doelstelling om de staatsschuld in 20 tot 25 jaar af te lossen blijft echter gehandhaafd. Hoewel een snelle aflossing van de staatsschuld op korte termijn ten koste lijkt te gaan van investeringen in de hoofdthema's van de verkiezingscampagne, zijn de gevolgen op lange termijn minder rentebetalingen en dus juist meer ruimte voor bestedingen. Toekomstige renteuitgaven zullen immers in de toekomst nuttiger bestedingsmogelijkheden van de overheid verdringen. Hoe meer de huidige overheid investeert op kosten van de toekomstige overheid, des te meer wordt de handelingsruimte van die toekomstige overheid ingeperkt⁵.

In het strategisch akkoord is overeengekomen dat de productiviteit in de zorg wordt gestimuleerd door de invoering van een bekostigingstelsel dat is gebaseerd op geleverde prestaties. Er wordt aan de aanbodzijde flink geïnvesteerd in de opleidingscapaciteit van verpleegkundigen en in (para-)medische opleidingen en een vergroting van de opleidingscapaciteit aan de medische faculteiten (waardoor de numeris fixus overbodig wordt). De wachttijden worden teruggedrongen, evenals de bureaucratie en het personeelstekort. Dit klinkt hoopvol, maar er is eenvoudig niet genoeg geld om deze ambitieuze plannen te realiseren. Toch maar de staatsschuld laten oplopen lijkt niet waarschijnlijk, zeker als Zalm over de schouder van Hoogervorst mee blijft kijken. Maar hoe zal het kabinet reageren op de druk die teleurgestelde kiezers uitoefenen? Realiseren van alle plannen in het akkoord impliceert wegens geldgebrek een begrotingstekort, waarvan het toekomstige kabinet de financiële gevolgen zal ondervinden. Tel daar het probleem van de vergrijzing bij op, en duidelijk is dat het kabinet-Balkenende reeds heeft gefaald nog voor het van start gaat.

Zorgen voor Bomhoff, die wegens ambitieuze plannen onvermijdelijk huidige dan wel toekomstige generaties zal teleurstellen

1 E.J. Bomhoff, De laatste, NRC Handelsblad, 13 juli 2002.

2 E.J. Bomhoff, [Discipline op de uitgaven van de overheid](#), ESB, 20 april 2001, blz. 344-347.

3 Profit centers zijn onderdelen die een vooraf vastgesteld product zo goed mogelijk moeten leveren. Van belang hierbij is, dat de output

gemakkelijk te meten is en dat een volumeschatting kan worden gemaakt voor het volgend jaar.

4 Zie Werken aan vertrouwen, een kwestie van aanpakken, Strategisch akkoord voor kabinet CDA, LPF en VVD, 3 juli 2002, www.minaz.nl/kabinetsformatie

5 Zie F.A.G. den Butter en R.M.A. Jansweijer, [Staatsschuld niet onschuldig](#), ESB, 29 september 2000